

فرهنگ اصطلاحات پر کاربرد علمی

در ترکی استانبولی

«دو سویه»

حاوی بیش از ۸۰۰ لغت و اصطلاح پر کاربرد در علوم پایه
(ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست شناسی و جامعه شناسی)

هدایت عاقلی (کهنه شهری)

عاقلی، هدایت، ۱۳۶۷ -	سرشناسه
فرهنگ اصطلاحات بر کاربرد علمی در ترکی استانبولی "دو سوه" حاوی بیش از ۸۰۰ لغت و اصطلاح	عنوان و نام پدیدآور
بر کاربرد در علوم پایه (ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی) / هدایت عاقلی	
(کهنه شهری)	
ارومه : نشر شان آی، ۱۳۹۱.	مشخصات نشر
۱۶۱ص.	مشخصات ظاهری
978-600-92729-4-5	شابک
فبا	وضعیت فهرست نویسی
زبان ترکی -- اصطلاحها و تعبیرها	موضوع
فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- ترکی	موضوع
زبان ترکی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی	موضوع
علوم -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی	موضوع
علوم -- واژه‌نامه‌ها -- ترکی	موضوع
/۴۳۹۲ ۱۳۹۱۱۲۷۶۱	ده بندی کنگره
۲۵۸۲۹۲	ده بندی دیویی
۳۸۱۸۳۸۲	شماره کتابشناسی ملی

فرهنگ اصطلاحات علمی بر کاربرد در ترکی استانبولی

نام نویسنده: هدایت عاقلی

انتشارات: شان آی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱

تیراژ: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۷۲۹-۴-۵

آدرس محل پخش: اورمیه - خیابان امام - پاساژ ارک - کتابفروشی فضولی

تلفن: ۰۴۴۱-۲۲۴۳۷۹۶ قیمت: ۵۰۰۰ تومان

مقدمه:

کتاب حاضر شامل اصطلاحات و عبارات پایه در رشته‌های ریاضی، فیزیکی، شیمی، زیست‌شناسی و جامعه‌شناسی در زبان ترکی استانبولی می‌باشد که در امر جمع‌آوری لغات تلاش شده است که تنها لغات پرکاربرد در آن منظور شود. به علاوه اولویت در انتخاب کلمات و اصطلاحات، به کار بردن آنهایی بود که کتاب بتواند در عین حال منبعی نیز برای یافتن معانی و اصطلاحات مورد استفاده در آزمون ALES ترکیه باشد. همچنین دانشجویانی که قصد ادامه تحصیل در ترکیه را دارند می‌توانند از این کتاب به عنوان منبعی برای مطالعه آن گونه کلماتی که احتمال رویارویی با آنها در متون ساده علمی زیاد است، استفاده نمایند. علاقمندان به فعالیت در زمینه ترمینولوژی در ترکی استانبولی می‌توانند برای مطالعه بیشتر از سایت www.tdk.com که یک سایت علمی و رسمی در ترکیه می‌باشد استفاده نمایند. این منبع معتبر حاوی انواع لغت نامه-های عمومی و تخصصی در رشته‌های مختلف می‌باشد. از خوانندگان عزیز در صورت مشاهده اشکالات فنی و یا تمایل به طرح نظرات، انتقادات سازنده خود در مورد محتوای کتاب می‌توانند از طریق آدرس Email:hedayat_aghely@yahoo.com ما را در جهت رفع کاستی‌های کتاب در چاپ بعدی یاری نمایند.

هدایت عاقلی

پیشگفتار:

ترک‌ها به علت مناسباتی که در طول تاریخشان با اعراب و ایرانی‌ها داشتند کلمات و قواعد زبانی زیادی را از عربی و فارسی را وارد زبان خود کرده‌اند. این جریان ورود کلمات جدید یک طرفه نبوده بلکه از ترکی نیز کلمات زیادی به زبان عربی و به ویژه فارسی وارد شده است. حضور کلمات غیر ترکی در زبان ترکی در دوران امپراطوری عثمانی در ترکیه به قدری بود که در اواخر عمر این حکومت که مصداق با پیشرفت های علمی و صنعتی غرب بود، ناشران روزنامه ها و مجلات ترکی به علت تفاوت های زیادی که در زبان نوشتاری رایج و زبان گفتاری عوام وجود داشت تنها قادر به برقراری ارتباط با مخاطب خاص خود بودند. از طرفی رشد اندیشه های ملی گرایی در اروپا و خاک عثمانی، اندیشمندان زیادی را به فکر ایجاد تغییراتی در زبان ترکی انداخته بود. از جمله این تغییرات حذف برخی قواعد زبانی غیر ترکی و کلمات بیگانه از این زبان بود گرچه این تغییرات با سرعت کمی در حال اتفاق افتادن بود ولی پس از تاسیس جمهوری جدید ترکیه در سال ۱۹۲۳ بعدها در سال ۱۹۳۲ در زمان ریاست جمهوری کمال آتاتورک به صورت یک پروژه عظیم دولتی و ملی در سراسر کشور اجرا شد در این سال با تاسیس سازمان زبان ترکیه، این سازمان رسماً شروع به فعالیت گسترده ای در راستای تحقیق در حوزه ی زبان ترکی به عمل آورد. به طوری که در سال ۱۹۳۴، نود هزار لغت جدید ترکی جمع آوری و منتشر شد به نظر می رسد انقلاب زبانی در ترکیه در سال ۱۹۸۳ به هدف اصلی خود رسیده باشد

اندیشه ی تغییر الفبا از عربی به لاتین نیز به اواخر دوران عثمانی بر می گردد اولین بار ایده ی تغییر الفبا در سال ۱۹۶۰ توسط فتح علی آخوندزاده آذربایجانی مطرح شد. بعدها برای اولین بار در خاک عثمانی قبول کردن الفبای لاتین برای آلبانی‌ها

باعث ظهور مناظرات زیادی بین اندیشمندان عثمانی شد بالاخره در سال ۱۹۲۸ میلادی در مجلس ملی جمهوری ترکیه تغییر الفبا از عربی به لاتین تصویب شد. از مهمترین دلایل اندیشه تغییر الفبا در ترکیه به چند مورد می توان اشاره کرد، ۱- علاقه به فرهنگ غرب و مدرنیزاسیون ۲- بعد از اعلام مشروطیت دوم در عثمانی تلاش حزب حاکم اتحاد و ترقی برای ایجاد کشوری بر پایه‌ی ارزشهای ملی ۳- چاپ مطبوعات با الفباهای ارمنی و رومی در آناتولی اندیشمندان عثمانی را به فکر استفاده از الفبای جدید انداخت ۴- اشکالاتی که الفبای عربی در نوشتن زبان ترکی داشت به نظر الفبای لاتین تناسب بیشتری با قواعد زبان ترکی داشت.

در نگاهی به رفورم های زبانی و املایی در دنیا، تا قرن ۱۹ در دنیا هیچ کشوری وجود نداشته که میزان کسانی که خواندن و نوشتن بلد باشند در آن بیشتر از ۱۰-۵ درصد باشد. در روزگاران گذشته در جوامع معمولاً در نوشتن برای قواعد املایی اتحادی بین نویسندگان وجود نداشت، به طوری که گاهی مشاهده می شود هر نویسنده سلیقه‌ای خاص را در نوشتن به کار می برد.

اجرای رفورم در زبان و الفبا به موازات پیشرفت‌های علمی و صنعتی و افزایش تعداد خوانندگان و نویسندگان در کشورهای غربی در قرون بعد از رنسانس شروع شد. به طوری که تغییر در جوامع نیاز به این رفورم ها را نمایان می کرد. در ارتش- های مدرن نیاز به املا و لهجه‌ی واحد در زبان آن ارتش ها برای ایجاد ارتباط راحت فرماندهان با زیردستان خود احساس می شد.

گسترش مطبوعات و آموزش در سطح وسیع نیز نیاز به تغییرات اساسی را نمایان می کرد. همچنین از دیگر عوامل رشد مهم در این زمینه گسترش ملی گرایی در

اروپا و دنیا در قرون ۱۸ و ۱۹ و متعاقبا افزایش فعالیت‌ها در زمینه‌ی رشته‌های جدید زبان شناسی و علوم ریشه شناسی زبان‌های ملل مختلف بود. به طوری کلی در دو سه قرن اخیر این گونه رفورم‌ها باعث تغییر در جوامع نبوده بلکه تغییرات جوامع این گونه رفورم‌ها را گریز ناپذیر می‌کرد. به طوری که رفورم‌های املائی در تاریخ کشورهای فرانسه، آلمان (در زمان امپراطوری پروس)، روسیه و... را می‌توان مشاهده کرد.

امروزه یک فرد ایتالیایی یا آلمانی یا ترکیه‌ای اگر تخصص کافی در زمینه‌ی زبان تاریخی خود نداشته باشد قادر به خواندن متون تاریخی خود نیست زیرا رفورم الفبا و زبان در بیشتر کشورهای اروپایی در طول چند قرن اخیر جزئی مهم از تاریخ فرهنگی این کشورها بوده است.

زبان ترکی یکی از غنی‌ترین زبان‌های زنده دنیاست که از ویژگی‌های دستوری آن می‌توان به داشتن قواعد و گرامر منظم و سیستماتیک و همچنین هماهنگی اصوات اشاره کرد. بین لهجه‌های مختلف این زبان (آذری، استانبولی، قرقیزی، قزاقی، تاتاری و...)، ترکی استانبولی رشد بیشتری داشته است و قواعد ترکی در آن بیشتر رعایت می‌شود و این بسیار متأثر از اصلاحات ذکر شده در قرن اخیر بوده است. از مهم‌ترین دستاوردهای اصلاح زبان در ترکیه که با محتوای این کتاب بی-ارتباط نیست مهیا کردن بستر لازم برای رشد قابلیت زبان ترکی در تولید اصطلاحات به روز و جدید علمی بود، به طوری که امروزه معادل اصطلاحات علمی زیادی با تکیه بر قواعد زبان ترکی در ترکیه تولید شده است زیرا در این دنیای

مدرن یک زبان برای اینکه بتواند در مقابل ورود اصطلاحات و عبارات علمی بیگانه و خطر نابودی خود را حفظ کند باید خود ویژگی تولیدکنندگی داشته باشد. در پایان هدف از مطرح کردن بحث فوق شناساندن گوشه‌ای از تاریخ فرهنگی قرن اخیر ترکیه بود و امیدوارم متن اخیر توانسته باشد تصویری از موقعیت زبان ترکی در ترکیه امروزی به ویژه در حوزه مرتبط با عنوان این کتاب در اذهان خوانندگان عزیز ایجاد کرده باشد.

هدایت عاقلی